

The making of

6 juli 2020.

Mocht men mij de komende dagen zoeken, ik ben onbereikbaar. Ik heb deze week uitgetrokken om de laatste hand te leggen aan het boek waar ik de afgelopen twee jaar aan heb gewerkt. Afrondende dingen als hoofdstukindeling, lay-out en een strenge eindredactie. Dat doe ik op de oude houten desktop in mijn werkkamer. Het kan wel even duren. Het is nog een diesel.

Maar goed, het moet er eindelijk maar eens van komen. We hebben hier te maken met een lelijk gevalletje van procrastinatie. Ik heb er namelijk geen zin in. Want het boek is af en nu mag het wat mij betreft ook wel klaar zijn. Maar zo werkt het nou eenmaal niet. Ook die laatste klus moet nog geklaard. Dus men moet deze week niet op mij rekenen. Ik ben er even niet. En o ja, er is nu ook een titel. Hopelijk krijg ik er nog zin in. (Nee, dat is niet de titel.)

12 juli 2020.

Ik zit vol doening op mijn stoel na een weekje vrijwillige opsluiting. De afgelopen zes dagen heb ik veel kunnen doen aan de opmaak van het boek.

Of ik klaar ben, vraagt men mij. Neen. Ik vermoed dat ik er nóg wel minstens een week voor nodig heb, en daarna moet ik het omslag nog ontwerpen (nee dat zeg ik niet goed: het ontwerp zit al kant-en-klaar in mijn hoofd, ik hoef het alleen nog maar op de pc af te maken). Maar ik ben op dreef, ik heb moed die goed is.

Wat was het trouwens mooi geweest als zij zelf nog iets van een voorwoord had kunnen schrijven, enkele persoonlijke inleidende woorden. Maar dat bedenk ik me nu, terwijl ze al. Te laat. Jammer.

19 juli 2020.

Gisteren heb ik de opmaak van de laatste twee hoofdstukken gedaan. Ze zijn nu alle vijftig klaar. Dus gunde ik mij een ferme alcoholische schouderklop. De komende dagen ga ik, door hier en daar wat te

schuiven met stukjes tekst, proberen om nog op 'n pagina of tien minder uit te komen. Ik wil namelijk graag onder de 350 pagina's blijven.

Ik heb het complete manuscript inmiddels een keer of twaalf gelezen (minstens). En daar blijft het zeker niet bij. Dat betekent wel dat ik tijdens zo'n leesdoorloop mijn gevoel moet uitschakelen. Anders is het niet te doen, dan grijpen de woorden me telkens opnieuw aan. Dat lukt echter niet altijd. Dus was ik geregeld effe van de kaart. Maar dat hoort er nu eenmaal bij.

25 juli 2020.

Het werk aan het boek loopt lekker. De inhoud is (op een paar laatste details na) drukklaar. Ik heb alleen constant zin om allerlei goed gelukte stukjes te delen op *Facebook*. Om die zinnen daar te plaatsen. Maar ik hou me in. Want dat kan ik beter niet doen. Ik moet immers de verrassing niet bederven. Die zal ik bewaren tot de lezer straks het boek in handen heeft.

31 juli 2020.

Ik weet niet of u dat wel eens hebt meegemaakt, dat u iets zo moeilijk vond om te doen, ergens zo verschrikkelijk tegenop zag, dat het u pijn deed. Voelbaar pijn. Ik moest een stuk schrappen. Van het boek waaraan ik werk, ja, dat eigenlijk zelfs af is. Een half hoofdstuk maar liefst. Op verzoek van een nauw betrokkene. O, ik begrijp heel goed dat men het er niet in wilde hebben hoor. Je kunt ook te persoonlijk worden. Het betekende echter wel dat ik moest knippen en schuiven en de tekst om het bewuste stuk heen moest zien te redden zonder de loop uit het hoofdstuk te halen. Toen ik me er eenmaal toe had gezet om het te gaan doen (na het eerst vijf dagen voor me uit te hebben geschoven), kostte het me zo veel moeite dat ik me beroerd voelde. Echt lichamelijk van slag.

O ja, het is gelukt. Maar ik ben er niet tevreden over. Afijn, het moet maar goed zijn zo. Het boek zal er op zich niet minder van zijn geworden. Maar het was zo een belangrijk onderdeel van het verhaal, dat ik het moordend jammer vind dat ik het stuk weg heb moeten snijden. Het voelt alsof me iets is afgepakt.

5 augustus 2020.

Het binnenwerk van het boek is klaar. 338 pagina's telt het. Nu alleen het omslag dus nog en een flaptekstje schrijven.

Natuurlijk ga ik het manuscript nog één keer he-le-maal lezen – de laatste controle. Dan kan het naar de drukker. Daar zit ik vandaag voor overleg. Zodra ik zijn offerte heb (en die van de boekbinder), kan ik gaan calculeren.

Dan laat ik mijn lezers weten wat het boek gaat kosten. Dat hangt ook een beetje af van hoeveel ik er laat drukken. Dus is het handig als ik vooraf enigszins weet hoeveel interesse er is voor het boek. Een indicatie, voorverkoopsgewijs. Dat ga ik ze dan ook vragen.

8 augustus 2020.

Zaterdag. De afgelopen twee dagen heb ik gewerkt. Geen hittegolf zal immers bepalen of ik eigenbaas ben of niet. Genieten van (of zuchten onder) het mooie weer doe ik het weekend wel. Vandaag dus, bij vlagen – van bij tijden temperaturale verstandsverbijstering, dat dan weer wel.

Maar goed, ik heb dus productief kunnen wezen. Met het hele huis potdicht. Alle ramen, deuren, gordijnen en zonwering consequent gesloten. Het was duister in huis, zelfs overdag. En dat werkte (net als ikzelf) prima. Zo koel, zo koel – zowel het hoofd als de flat.

Dat betekent mooi dat ik gedurende die twee dagen al vijftientig van de vijftig hoofdstukken van het nieuwe boek een laatste leesdoorloop heb kunnen geven. Er komt schot in de zaak, zal ik maar zeggen. Bovendien kreeg ik van de boekbinder een niet ongunstige offerte. Het onbegonnen werk is allang begonnen. Alles voor mijn trouwe lezers! En ik ga ze niet teleurstellen. Ik durf te zeggen dat dit boek het beste is dat ik ooit heb geschreven.

10 augustus 2020.

Het is mijn opzet om het boek in september te laten uitkomen. Daar doe ik hard mijn best voor.

Geen hittegolf die mij daarbij tegenhoudt.

13 augustus 2020.

Er zitten ook heel goede kanten aan dit weer, hoor. Binnen werken, alles dicht en duister. Redelijk koel, of – nou ja... het is te houden. (Het boek, alles staat in het teken van de voltooiing van het boek.)

Ventilator: draait op 3.

Werktempo: in de laagste versnelling.

Soundtrack: zo loom mogelijke jazz.

Na het werk: espresso, roze koek.

Decor: roze zon.

Locatie: balkon.

Rond middernacht: een sigaar.

Locatie: dezelfde.

Decor: effen zwart, een enkele ster.

Soundtrack: stilte.

Blik: op oneindig.

Voldoening: bereikt.

20 augustus 2020.

Donderdagmiddag vier uur. Het is klaar. Tekstopmaak, omslag, allerlaatste correctieronde – allemaal klaar. Morgen gaat alles naar de drukker. September? Dat moeten we toch kunnen redden.

Dus proost, lieverd. Op jouw boek!

25 augustus 2020.

Gistermiddag was kleinkindermaandag in een samenstelling zoals ik hem nog niet vaak heb gehad. Misschien zelfs wel nooit eerder. Ik had alleen Jazz en Olivia hier – hij is vier, zij het dubbele. En die twee fantasten hebben de hele middag samen wel zo creatief gespeeld...

Poppenhuizen, motorraces en treinstations van Lego. Schooltje met een hele groep poppen op de bank en de kamer vol stoelen op een rij, zij en hij afwisselend juf en meester. Verhalen en wilde verzinsels. Zij bedachten alles, ik hoefde slechts aan te vullen en in te haken. De tv is niet aan geweest.

En ik heb ze (primeur!) trots het omslag van het nieuwe boek laten zien op de computer. Ze vonden het mooi. Heel even maar, toen gingen ze weer spelen.

28 augustus 2020.

Het is een lege vrijdag. Vanmorgen was ik weer bij de drukker, hij heeft me de eerste gedrukte proefpagina's van het boek laten zien. Nu loop ik in huis wat te klooiën. Beetje schrijven, administratie, planning, beetje van alles. Ik zit achter mijn laptop en hoor Paul McCartney opeens zingen: 'I can't get over your powerful motor of love.' En ik word hard geraakt door het deinen van de melodie, de woorden die vertellen wat ik ook voel. Herken. Ik kijk omlaag en zie mijn vingers hangen boven het toetsenbord. Tranen, ik voel ze stromen naar mijn baard.

*I can't get over your love
No matter how hard life seems
There's a light in my dreams
Thanks to you*

Dan begin ik onbedaarlijk te janken.

Het werd ook tijd. De laatste weken heb ik geleefd in een slalom tussen de finale loodjes van het boek. Dat boek dat boek dat boek. Dat boek beheerst me, de voltooiing en de onvermijdelijk daarmee gepaard gaande onzekerheid hebben me bij de strot. Alles wat ik tussen werk en gezin in doe, staat in het teken van dat boek. Nooit eerder heb ik zoiets belangrijks geschreven. Haar boek. Mijn beste werk. Ik heb me er volledig op gestort. Aan mezelf ben ik amper toegekomen. Nu jank ik, laat maar komen. In opperste ontlading. Dat is goed. Het moest er weer eens uit. Ik heb mijn verdriet verwaarloosd.

2 september 2020.

Ik loop al drie dagen met een ziel onder mijn arm en ik vraag me af of het de mijne wel is. Ik betwijfel het. Ik denk het eerlijk gezegd niet. Zelfs mijn ziel kan zich niet zo hangen te vervelen als deze. Het ding hobbelt lusteloos mee onder mijn arm en heeft ook geen idee waar het aan toe is. Doelloos en onwetend. Arme ziel.

O, ik weet wel waar het door komt hoor, heus wel. Van het aller-eerste begin van het idee tot het moment dat ik het manuscript naar de drukker stuur, ligt het lot van het boek dat ik schrijf in mijn handen. Alles is aan mij, geen onderdeelje van het creatieve proces

wordt gecreëerd of bepaald door iemand anders (hooguit de kritiek of suggestie van een enkele meelezer doet me iets aanpassen in de tekst), het is mijn soloschepping. En daar is het dus nu, bij de drukker. Het wachten is nu op een bericht van hem dat ik het drukwerk kan komen ophalen om het naar de boekbinder te brengen. En dan begint opnieuw het wachten. Met de bijbehorende zenuwen: gaat het allemaal goed komen, doet ie het correct, zit ik straks niet met een partij mislukte boeken, wordt het wel zoals ik het uiteindelijk voor ogen heb. Met een vraagteken na elke twijfel.

Ik ben even geen onderdeel van mijn eigen proces.

Op dit moment heb ik het niet zelf in de hand, moet ik het aan een ander overlaten, ik ben van hen afhankelijk – en daar ben ik niet goed in.

Dus heb ik voortdurend de drang om te bellen hoe het ervoor staat, maar dat moet ik niet doen, dat weet ik heus wel.

Ik zal simpelweg moeten loslaten. Ook daar ben ik niet goed in. Eerlijk niet.

Eind vorige week liet de drukker mij weten dat het bestelde papier binnen was en dat hij ging beginnen met het drukken van het binnenwerk. Dus zit ik al een dag of drie (in het weekend heb ik het goddank even kunnen loslaten) in afwachting van een mail of telefoontje, met de onrustwekkende gedachte dat ik daarmee ook te horen kan krijgen dat er iets niet goed is gegaan of dat ik aan de vormgeving van het omslag iets zal moeten veranderen want volkomen onmogelijk om dit of dat op deze manier te realiseren, kom op zeg, dat had ik toch ook wel na kunnen gaan, nee, die fotobewerking mag helemaal over, en graag snel.

Vandaar dat ik nu al dagenlang loop te lamlenden. Ik lanterfant meer dan me lief is. Gelukkig heb ik nu en dan wat werk te doen, maar tussendoor... Dit zijn niet mijn dagen. Ik zal blij zijn als ik straks het eindresultaat in mijn handen houd. Boek in knuist. Ik ben er aan toe.

5 september 2020.

Ja, echt... Ik bedoel ja. Nu gaat het toch wel heel dichtbij komen. Het nieuwe boek bedoel ik (what else?). Gisteren ben ik met een auto vol prachtig drukwerk naar de boekbinderij in Enschede gereden. Daar wordt het boek uiteindelijk het boek.

7 september 2020.

‘Het is wreed en prachtig wat in boeken verschijnt, het is wat schrijvers en lezers zo nodig hebben, een troostend beeld en het verlangen zelf’ stelt Koen Peeters in zijn roman *Kamer In Oostende*. Ik denk dat hij gelijk heeft.

De komende dagen ga ik, in afwachting van de komst der stapels boeken, aan de slag met een aantal noodzakelijke klusjes. Zo zal ik de bestelinstructies voor de potentiële boekkopers formuleren. Ik ga de pers benaderen voor de broodnodige publiciteit. En een pagina maken voor mijn website, gewijd aan het nieuwe boek. Het is nodig dat ik mijzelf bezighoud. Want afwachten – ik ben er dus echt niet goed in. Maar dat had ik al gezegd.

9 september 2020.

Dit is mijn vijfde boek. De vijfde keer dat ik een eigen boek uitbreng. Ik ben mijn eigen uitgever en dat was ik uiteindelijk samen met haar. Het waren altijd onze beslissingen, onze investeringen. Zij stond achter wat ik deed, pal; zij stond naast me. Straks is het de vijfde keer dat ik thuiskom met een auto vol kakelverse boeken en de eerste keer dat dat gebeurt in een leeg huis. Ze is er niet meer om het mee te maken, een kus, in haar handen trots het eerste exemplaar; om dat elke keer opnieuw spannende, overweldigend euforische (want dat is het wel) moment samen te delen. Ik verheug me op de dag dat ik de boeken kan gaan ophalen, ik zie er enorm tegen op.

Aan de andere kant heb ik... Tja. Wat ik wil zeggen is, ik werd er laatst op gewezen dat ik, nou ja – als ze niet ziek was geworden, had ik dit boek nooit geschreven. Die gedachte, nee. Neen. Het lot, soms. Het kan zo wreed bizar zijn.

11 september 2020.

Het is er. Mijn nieuwe boek. Titel: *Ik Doe Al Mijn Eigen Stunts*. Vanaf vandaag officieel tast- en verkrijgbaar.

Vanmorgen opgehaald bij de boekbinder. Uitgerekend op haar geboortedag. Zo verheugend bijzonder. Uitroepteken. Proost.

Deze haar verjaardag... ik heb hem gevuld met de liefde van haar gezin. De hele dag voelde dan ook als een viering. Ik ben op bezoek

geweest bij al mijn kinderen, heb hun boeken bij ze afgeleverd. Als een boekpresentatie op locatie. En we hebben geproost, zowel op hun moeder als op de lancering van haar boek. Ik heb ze allemaal gefotografeerd met hun eerste exemplaar in de hand.

Hun reacties... De voldoening... Inspirerend, ontroerend, ontla-dend, hartverwarmend – het zijn stuk voor stuk bijvoeglijke naamwoorden die hier prima kunnen worden toegepast. Positiever had ik haar dag niet kunnen invullen.

13 september 2020.

Vandaag was zo'n typische zzp-dag. Een zondag zonder pauze. Ik heb gewerkt van het eind van de ochtend tot even na vijven. Toen pakte ik mijn tweede Palmpje in de zon op het balkon (ja, ik had er tijdens het werken al wel eentje genuttigd, dat ging prima). Ik heb de eerste 58 bestellingen bezorg- en verzendklaar gemaakt. Voor mijn lezers die daar popelend op zitten te wachten.

Dat is werk waar je je kop wel effe goed bij moet houden. En met zo'n lange bestellijst betekent dat veel checken en dubbelchecken. Maar wat een uitermate bevredigende klus. Ik word er heel blij van. Hopelijk de ontvangers der boeken ook.

Dit stukje gaat trouwens over mijn nieuwe boek, maar dat had u ongetwijfeld al begrepen – ik heb het immers vrijwel nergens anders over.

17 september 2020.

Ik ben druk met de boeken. De verkoop, verzenden en afleveren. Promotie. Onderhandelen met de boekhandel en een interview met mezelf schrijven voor de lokale huis-aan-huiskrant.

Daar haal ik onwijs veel voldoening uit. Ik durf te zeggen dat ik er erg gelukkig van word. Ja, ik ben gelukkig. Ik kan dus nog steeds gelukkig zijn. Best heel gelukkig zelfs, ik tel mijn zegeningen en voel me goed. Behoorlijk gelukkig.

Maar volmaakt gelukkig, nee. Er zal voortaan altijd ontbreken. Volmaakt gelukkig zal ik van mijn leven nooit meer kunnen zijn.

23 september 2020.

Ik ga vandaag iets doen en daar verheug ik mij enorm op.

God, wat zie ik ertegen op.

Het is een bezoek dat ik eigenlijk met haar zou moeten afleggen. Maar als ze er nog was geweest, zou dat hele bezoek niet hebben plaatsgevonden. En toch is het daar waar ze altijd bij was. Op die beladen plek. Het is heel verwarrend – niet alleen voor u hoor, voor mij net zo goed. Dit bezoek heeft te maken met de activiteiten rondom mijn nieuwe boek. Het wordt een heel mooie gebeurtenis, speciaal, dat is althans de bedoeling. Een bijeenkomst met... Kolere, wat haal ik me op de hals. Afijn, ik vertel u een dezer dagen wel hoe het geweest is. Als ik het achter de rug heb.

Die ontmoeting, ik heb er heel veel zin in.

Ik zie er vreselijk tegen op.

24 september 2020.

U vraagt zich wellicht af wat dat nou was waar ik gisteren heen moest. Ik was op de afdeling van MST Enschede waar Hanny van augustus 2018 tot maart 2019 haar palliatieve chemobehandeling kreeg. Tijdens de ochtendpauze van het verplegend personeel heb ik daar mijn nieuwe boek gepresenteerd. We hebben samen koffie gedronken en ik heb een gesigneerd exemplaar overhandigd aan de verpleegkundig specialiste. Bovendien was dit gelijk een mooi moment om alle verpleegkundigen te bedanken voor hun liefdevolle zorg destijds.

En ondanks dat ik het zelf had voorgesteld, zag ik er dus best tegen op. Maar ik ga niets uit de weg. Ik ben dan ook blij dat ik dit heb gedaan. Het was bijzonder waardevol.

30 september 2020.

Ik kreeg gisteren klachten van de burens van mijn moeder. Het bleek dat ze de hele ochtend al op de stoep voor haar flat stond. Dus ging ik naar haar toe. Ze stond uitbundig te wapperen met *Almelo's Weekblad*. Elke voorbijganger klampte ze aan om hem of haar trots het krantenartikel over mij te laten zien.

‘Mijn zoon heeft een nieuw boek geschreven, kijk maar!’ zei ze tegen iedereen. Ze vertelde me dat ze er al vanaf zeven uur stond, toen ze de krant uit de brievenbus had gehaald. Ik zei tegen haar dat dit zo echt niet kon. Maar ze begon alweer met de krant te zwaaien naar een fietser.

Toen ik weer naar huis ging, sprak ik met haar af dat ze de rest van de middag nog mocht doorgaan, maar dat het daarna klaar moest zijn. Het moet toch ook niet gekker worden.

3 oktober 2020.

De noodzaak om te schrijven is weggefallen, dat is het gewoon. Want er hoeft geen boek. Dat is er nu. Het schrijven ervan bood me de afgelopen twee jaar troost. Een mogelijkheid om de narigheid die me voortdurend overviel te parkeren en los te laten. Het was zowel noodzaak als therapie. En gerichte bezigheid. Ik werkte en het ook. Dat is nu verdwenen.

Vanmorgen werd ik bedrukt wakker. De ochtend is nu voorbij en ik voel me nog steeds zo. Dat is me al tijden niet overkomen. Afkickverschijnselen, lijkt het wel. De eerste, overweldigende roes van het uitbrengen van het boek, de uiterst positieve ontvangst, de eerste binnen de kortste keren verkochte honderd exemplaren – het staat deze zaterdagmorgen heel even stil. Ik ben een junkie zonder kicks. Ik moet soms even leren loslaten. Er is nog een leven naast het boek. Dat is alleen wat aan de lege kant. Ziel > onder arm (alweer).

De afgelopen weken heb ik tussen de bedrijven door de aan het boek gewijde webpagina's weten te voltooien. Ik ben er heel tevreden over. Maar het betekende wel dat ik onder meer heb moeten grasduinen door al de mappen met digitale foto's van de periode waar het boek over gaat. Daar bleven de ogen niet droog bij, dat kan ik u vertellen; ik heb haar wel weer honderd keer lachend op een terras zien zitten, proostend met een biertje, maar ik zag haar ook op haar sterfbed liggen – en dood in haar kist. Mijn gezin, de uitvaart, het verdriet, het is onmogelijk om (al ben je alleen maar op zoek naar die ene geschikte foto ter ondersteuning van een hoofdstuk in het boek) die beelden emotioneel te bekijken. Onmogelijk dat dat je koud laat. De keren dat je daar wel in slaagt, krijg je het achteraf dubbel en dwars voor de kiezen. Dat is onvermijdelijk. Zoals vandaag.

Nee, er is geen noodzaak meer om te schrijven. Laat ik dat eerst maar eens noteren.

In één van de mappen stuit ik onverwacht op een foto van haar lachende gezicht. Triomfantelijk, ze had het gepresteerd om met de

rollator tot aan de branding te komen. Het strand van Domburg. God, wat is ze hier gelukkig.

En zonder dat ik het voel aankomen, begin ik zomaar onbe-
daarlijk te janken.

© 2020 Theo Bennes

(Motor of love, Paul McCartney 1989)

(Kamer In Oostende, Koen Peeters 2019)